

Іноземні МОВИ

№ 4, 2016

Передплатний
індекс: 68831

в школах України

Особливості розвитку
художньої культури доби
Просвітництва у Німеччині

Selected Adapted Internet Texts for
Classroom Reading and Discussion
Англійська мова

London Bridges
Англійська мова, 5 клас

ДЕТАЛЬНІШЕ НА REDPRESA.UA

видавництво
**ПЕДАГОГІЧНА
ПРЕСА**
ДЕРЖАВНЕ ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ
№ 4 (80) ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ 2016
Виходить 6 разів на рік

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 68831

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ
ІНФОРМАЦІЙНО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО
ВИДАВНИЦТВО «ПЕДАГОГІЧНА ПРЕСА»

Видається з 2002 року.

До січня 2012 року журнал виходив під назвою
«Іноземні мови в навчальних закладах», до 2014 р.
під назвою «Іноземні мови в сучасній школі»

Свідоцтво про державну реєстрацію
серія КВ, № 20026-89263 від 25.06.2013 р.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Валентина Буренко, завідувач кафедри
методики мов і літератури ІППО
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Надія Басай, науковий співробітник
Інституту педагогіки НАПН України

Раїса Бужикова, завідувач кафедри
філології та загальногуманітарних дисциплін
Миколаївського міжрегіонального інституту
Відкритого університету розвитку людини «Україна»,
кандидат педагогічних наук

Оксана Коваленко, головний спеціаліст
Міністерства освіти і науки України

Єлена Константинова, учитель
англійської мови Ліцею міжнародних відносин № 51
м. Києва, заслужений учитель України

Ніна Корбозерова, завідувач кафедри
іспанської та італійської філології
Інституту філології Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
доктор філологічних наук

Георгій Крючков, завідувач кафедри
французької філології Інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, доктор філологічних наук

Василь Плахотник, науковий співробітник
лабораторії навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України

Валерій Редько, завідувач лабораторії
навчання іноземних мов Інституту педагогіки
НАПН України, кандидат педагогічних наук

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ЛЕКТОРІЙ

Світлана Сафарян
Особливості розвитку
художньої культури доби
Просвітництва у Німеччині

Олена Покатілова
Вивчення культури епохи
бароко і класицизму

ДІЛИМОСЯ ДОСВІДОМ

Тетяна Луньова
Selected Adapted Internet
Texts for Classroom
Reading and Discussion.
Англійська мова

Наталія Фріцлер
What makes a good lesson

К. Симончук
Організація проектної роботи
з теми "Environmental
protection"

Тетяна Балан
Хроніки Нарнії
Домашнє читання, 5 клас

ВІДКРИТИЙ УРОК

Галина Кравченко
Глобальні соціальні мережі та
користування мобільними
телефонами. Написання «For
and against essay»
Англійська мова, 11-клас

Оксана Приходько
Shops and shopping
Англійська мова, 6 клас

Ольга Строганова
Education. First Job. Job
Interview
Англійська мова, 10 клас

Ірина Сущенко
Musical instruments
Англійська мова, 1 клас

Наталія Гвоздева
Урок-екскурсія в країну
Чудес (Льюїс Керол «Аліса
в країні Чудес»)
Англійська мова, 6 клас

Оксана Новак
Англомовні країни.
Сполучені Штати Америки
Англійська мова, 7 клас

Яна Каленюк
Подорож містом. Напрямки руху
Англійська мова, 5 клас

Світлана Ткаченко
London Bridges
Англійська мова, 5 клас

ПОЗАКЛАСНА РОБОТА

Олена Щиголь
Happiness Day Party

Ніла Пилипчук
Welcome to London
Англійська мова, 4 - 5 клас

СКАРБНИЧКА ВЧИТЕЛЯ

Ольга Солодовська
Au pays des virelangues

29

31

35

37

41

47

14

19

20

24

26

52

54

58

63

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ДОБИ ПРОСВІТНИЦТВА У НІМЕЧЧИНІ

Світлана САФАРЯН, доцент кафедри методики мов та літератури Інституту післядипломної педагогічної освіти Київського університету ім. Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Просвітництво – прогресивна течія становлення капіталізму, час боротьби із феодальними пережитками. Хронологічно це приблизно друга половина XVII – XVIII ст. Це епоха великих соціальних зрушень у країнах Європи. У духовному житті європейських країн головну роль починає відігравати філософія, саме вона, а не релігія посідає перше місце в культурі людства.

У Німеччині XVIII ст., так само як і в інших європейських країнах, розгорнувся просвітницький рух, але він проходив у надзвичайно складних соціально-політичних умовах. Розвиток буржуазних стосунків затримувався економічною відсталістю та феодальною роздробненістю держави. Формально Німеччина входила до складу Священної Римської імперії, державні інститути якої давно вже втратили свою життєздатність. 300 князівств і 50 імперських міст Німеччини становили маленькі «монархії», що жили за власними законами. Невипадково Лессінг назвав свою батьківщину «ковдрою з клаптів». У кожному із князівств панувала патріархальна форма абсолютизму, що позбавляла третій стан (бюргерів і селян) будь-яких прав. До того ж Німеччина була віддалена від центрів світової торгівлі, що значною мірою зумовило зубожіння країни. Усе це визначило характер німецького Просвітництва, яке відзначалося більшою умоглядністю ніж в Англії чи Франції. Німецькі просвітники глибоко вивчали історичні, філософські, релігійні, культурні питання. Вони висували вимоги об'єднання країни, ліквідації феодальної роздробленості, соціальної нерівності, кріпацтва. Водночас їм властива пильна увага до подій у світі, турбота за стан усього людства. Трагічність долі діячів німецького Просвітництва зумовлена тим, що вони жили в бездуховному, антигуманному середовищі, проти якого боролися, яке зневажало і яке не здатне було їх належно оцінити. Втім вони знайшли в собі сили піднятися над обставинами і висунути ідеї, які згодом охопили весь світ.

Піднесення філософської думки в Німеччині засвідчили праці Г. В. Лейбніца, Х. Томазіуса, Х. Вольфа, Й. Й. Вінкельмана, А. Баумгартена, Г. Е. Лессінга, Й. В. Гете, Ф. Шиллера та ін.

Г. В. Лейбніц

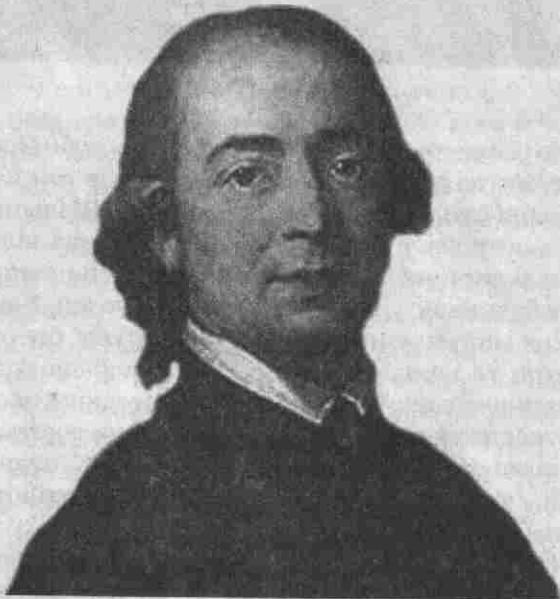

Г. Е. Лессінг

На **першому етапі** німецького Просвітництва (20 – 40-ві роки) панували раціоналістична філософія і віра в можливість розумної перебудови суспільства. У цей час розвивалися просвітницький класицизм (Й. Х. Готшед), просвітницька сатира (Х. Л. Лісков), поезія бароко (Й. Х. Понтер), стиль рококо (Ф. фон Хагедорн).

На **другому етапі** (50 – 60-ті роки) активується літературна та філософська діяльність митців німецького Просвітництва, з'являються критичні роботи, маніфести, в яких вони обґрунтовують принципи нової естетики. У цей час закладаються засади реалістичного відображення дійсності, формується національна література, що багато уваги приділяла вивченню народного німецького характеру та нагальних проблем країни. Праці Г. Е. Лессінга та Й. Й. Вінкельмана справили значний вплив на розвиток літератури та культури того часу. Видатними діячами цього періоду стали Ф. Г. Клопшток і Х. М. Віланд.

Третій етап просвітницького руху в Німеччині (70-ті роки) відзначається бунтарськими мотивами, пафосом боротьби і перетворення дійсності. На цьому етапі розгорнулася діяльність «штюрмерів», які стверджували рівність усіх людей, їхнє право на свободу і щастя, пріоритет почуттів над розумом. Творчість представників «Бурі й натиску» була протестом проти деспотизму, класових забобонів, морального приниження людини. «Штюрмери» ставили за мету створити німецьку національну літературу, виявляючи посилену увагу до фольклору та національної історії. Й. Г. Гердер сформулював принципи народності та національних основ літератури, наближення її до життя. Його ідеї ак-

Й. Г. Гердер

тивно пропагували «штюрмери». Представники «Бурі й натиску» проголосили свободу творчості, заперечували будь-які догми в мистецтві. Їхня поетична мова відзначалася емоційністю, пристрасністю, виразністю і водночас глибоким демократизмом. «Штюрмери» розкривали багатство внутрішнього світу людей із третього стану, стверджували цінність особистості незалежно від її соціального походження. На початку 70-х років сформувалося кілька центрів «буремних геніїв»: у Франкфурті та Стразбурзі Гердер і молодий Гете об'єднують навколо себе «рейнських геніїв» (Клінгер, Ленц, Гейнзе), а в Геттінгені створюється гурток прихильників Клопштока (брати Штольберги, Гельті, Фосс та ін.). Найбільш революційне крило руху представляли поет Г. А. Бюргер і журналіст Х. Ф. Шубарт. Рання творчість Шіллера також пов'язана з ідеями «Бурі і натиску».

Четвертий етап німецького Просвітництва (90-ті роки) називають «веймарським класицизмом» (за містом Веймар, де жили тоді Гете й Шіллер). У цей період митці поступово розчаровуються в бунтарстві, хоча й не відмовляються

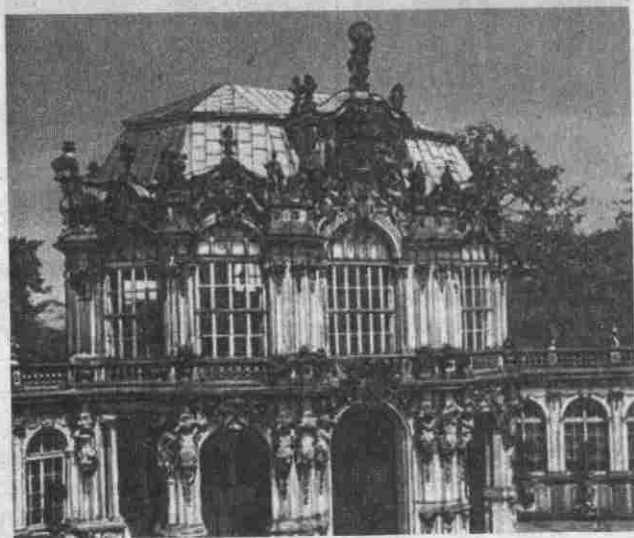
Пам'ятник Гете та Шіллеру у Веймарі

від обстоювання свободи. Переконавшись, що в тих історичних умовах можна діяти тільки у сфері мистецтва, замість політичної перебудови суспільства вони висунули програму естетичного виховання особистості, перетворення дійсності засобами мистецтва. «Веймарський кла-

сицизм» ґрунтувався на визначенні демократичного ідеалу античної краси, на реалістичній естетиці Лессінґа та проголошенні цінності людських почуттів. Спираючись на концепцію античності Й. Й. Вінкельмана, Гете й Шиллер розробили засади гармонізації дійсності та людини. «Веймарський класицизм» відзначається філософською універсальністю, прагненням осмислити у всесвітньому масштабі проблеми особистості, культури, історії і знайти шляхи подолання дисгармонії світу за рахунок внутрішніх можливостей людини. Провідну роль у розвитку цих можливостей письменники відводили мистецтву.

Доба Просвітництва характеризується певною строкатістю в художньому плані. Представники Просвітництва по-різному ставилися до людини, світу, Бога. Але всі вони надавали великого значення розуму. Також в епоху Просвітництва, поряд із поняттям «розум», чільне місце відводиться поняттю «природа». Просвітники вважали природу розумною, а розум – виявом природи. У поняття ж природи вони включали не тільки природний світ, а й всю оточуючу дійсність і саму людину.

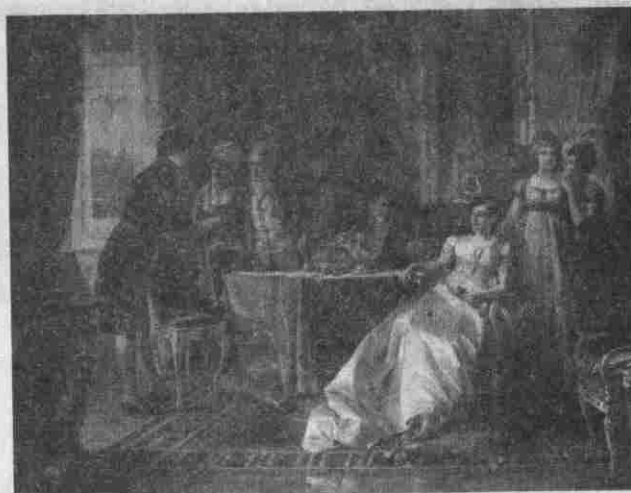
У добу Просвітництва значно зріс статус мистецтва, як зосередження духовного життя одного із ведучих факторів розвитку суспільства. Для цього періоду характерним є паралельний розвиток основних художніх напрямів: просвітницького класицизму, просвітницького реалізму та сентименталізму. У цей час зберігається і бароко та виникають нові напрями: рококо і романтизм. Вони позначилися на різних жанрах мистецтва і, насамперед, знайшли своє втілення в архітектурі та образотворчому мистецтві. Так, характерною особливістю розвитку архітектури у XVIII ст. було спорудження великих будівель громадського і державного призначення. У зовнішньому та внутрішньому оздобленні

палаців, замків, церков розповсюджується, так званий, «галантний» стиль, що передбачає використання безлічі дрібних, примхливих ліпних та різьблених прикрас із багатьма вигадливими, манірними завитками. Цей стиль увійшов в історію під назвою «рококо», що в перекладі з французької значить «подібний до черепашки».

Паралельно в архітектурі епостерігається і повернення до класицизму – наслідуванню архітектури стародавніх Греції та Риму. Будівлі, меморіальні колони, тріумфальні арки, портики споруджувалися в чітких, величних пропорціях.

У період Просвітництва розквітав і пишній офіційний придворний живопис. У ньому дедалі менше релігійних мотивів, ніж у середні віки, а більше переважають портрети королів, полководців, сцени битв. Модним стає «галантний живопис», який змальовує світських дам і кавалерів, пікніки на лоні природи. Згодом на зміну їм приходять зображення героїв стародавніх Греції та Риму, портрети реальних людей із «третьої верстви».

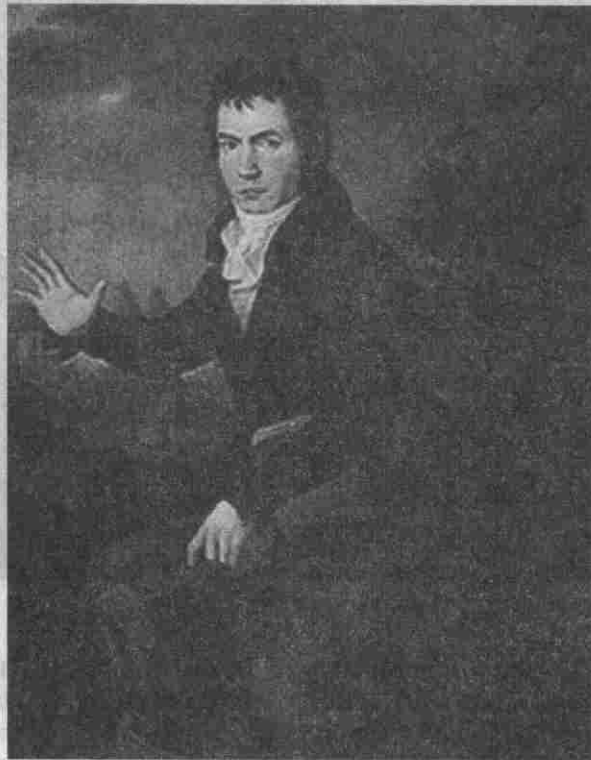

Карл Херпфер

На розвиток музичного мистецтва доби Просвітництва також вплинули пануючі в той час художні стилі – бароко та класицизм. Збільшилася потреба у світській музиці. Велика кількість музичних п'єс створювалася для виконання в будинках і палацах знатних людей. У великих містах у цей час відкриваються оперні театри та концертні зали. Навіть церковна та органна музика наповнюється світським життєстверджуючим змістом. Удосконалюються музичні інструменти (орган, скрипка, клавісин), з'являється нове сучасне фортепіано, ноти друкуються вже в друкарнях.

У XVIII ст. найвидатнішим представником музичного мистецтва був Людвіг ван Бетховен (1770 – 1827). Творчість Бетховена тісно

пов'язана з мистецтвом Німеччини та Австрії. Цей композитор є одним із трьох представників класичної віденської композиторської школи. Бетховен не лише зберіг основні риси класицизму (ясність, монументальність, стрункість композиції), а й значно розширив сферу образів.

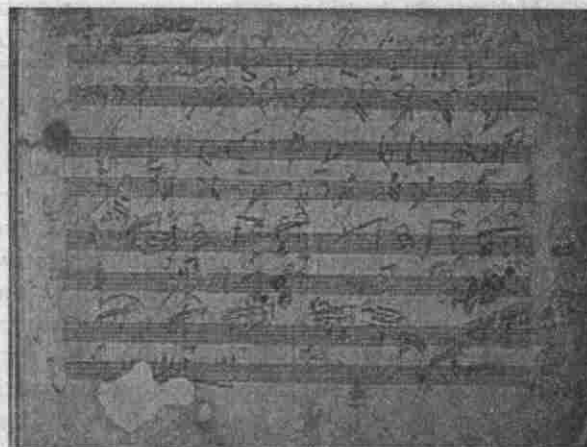

Людвіг ван Бетховен народився 16 грудня 1770 року в сім'ї придворних музикантів у м. Бонні. Батько, будучи обдарованою людиною (придворний музикант, викладав вокал, теорію музики та гру на клавесині), дуже невміло розвивав музичні здібності хлопчика. До одинадцяти років у малого Бетховена не було системних занять – його навчали музиканти, знайомі батька. Та в 1779 році в Бонн приїхав відомий композитор, органіст, письменник Крістіан-Готліб Нефе, який вплинув на формування Бетховена як творчої особистості, і в якого юний Бетховен навчався починаючи з 1779 року. Нефе познайомив свого учня із творчістю великих німецьких композиторів минулих часів. Зокрема, «Добре темперований клавір» Й. С. Баха став для Бетховена одним із найшанованіших творів. Також Нефе познайомив Бетховена з творами Генделя.

Бетховен розпочав свою трудову діяльність професійного музиканта в дуже юному віці. У 1782 році (під час від'їзду Нефе) виконував обов'язки придворного органіста, а вже в тринадцять років Бетховена зарахували клавесиністом у придворний оркестр. З 1788 року Бет-

ховен проводить ще й приватні уроки, адже на його юнацькі плечі «впав» тягар утримування родини. Та все ж більшу частину свого часу Бетховен присвячував творчості. Писав він досить повільно. За десять років створив понад п'ятдесят композицій. Серед них перші твори (написані ним у віці тринадцяти років): варіації на марш Дреслера *c-moll* та три сонати для клавесина.

Боннський період був для Бетховена особливим, тому, що працюючи в різних жанрах, композитор зумів віднайти риси своєї творчої індивідуальності. Бетховен був висококультурною людиною, хоча з 11 років він, з певних причин, не відвідував школу. Свій світогляд розширював самоосвітою: вивчав французьку та італійську мови, латинь, класичну літературу, а також читав грецьких письменників, знав напам'ять багато творів Шекспіра. Бетховен із дитинства був добре ознайомлений з німецькою літературою. Пізніше до числа його захоплень додалася ще й перська поезія, в тому числі філософські вірші Омара Хаяма. Велику роль у творчому становленні Бетховена відіграли такі композитори, як Моцарт та Гайдн. Вже під час першого знайомства, Моцарт був приємно вражений імпровізаціями Бетховена і говорив своїм друзям, що молодого музиканта чекає велике майбутнє. А Гайдн, у свою чергу, погодився із ним працювати (він був захоплений від почутої кантати Бетховена). Восени 1792 року Бетховен переїхав у Відень – це був початок нового періоду життя і творчості.

Правопис Бетховена – Соната Op. 109

До основних творів раннього періоду творчості Бетховена належать: 20 фортепіанних сонат, дві симфонії, шість квартетів, три тріо, септет, дев'ять сонат для скрипки з фортепіано, дві сонати для віолончелі з фортепіано, два квінцети, три фортепіанних концерти, балет

«Творення Прометея», ораторія «Христос на Масличній горі». Все це було написано в різних жанрах з високою майстерністю, композиторською індивідуальністю, що було прийнято називати раннім Бетховенським стилем.

Коли великий композитор втратив слух, то з життєрадісного і товариського він перетворився на похмурого і віддаленого від людей. Від самогубства його врятувала тільки музика, його творіння. Він відчував, що ще не все зробив, для чого був покликаний. Саме в цей період почався перехід до нового Бетховенського стилю. Тоді він признається, що не задоволений своїми попередніми творами і хоче стати на новий шлях написання.

Найвидатніші твори Бетховена, які відкривають нову епоху в історії музичного мистецтва, були створені в ці роки. До них належать симфонії: «Героїчна» (1803 – 1804), Четверта, П'ята, «Пасторальна», Сьома, Восьма (1812); опера «Фіделіо», увертюри «Коріолан» (1807), «Леонора», музика до «Еґмонта» (1810), Скрипковий концерт (1806), Четвертий та П'ятий фортепіанні концерти (1805 – 1806 та 1809 – 1810 відповідно), фортепіанні сонати «Апасіоната» (1805) і «Аврора», п'ять геніальних квартетів, «32 варіації для фортепіано», «Фантазія для фортепіано, хору та оркестру», Шосте фортепіанне тріо, До-мажорна меса (1807), пісні та тексти Гете.

У центрі Бетховенського мистецтва тих років – героїчна боротьба. Музика наповнена сильною динамікою, здобуває силу та цілеспрямованість, у яких з небувалим реалізмом віддзеркалюється діалектика життєвих процесів. Вся вона – творіння нової епохи. Долаючи канони старого мистецтва і створюючи новий героїко-драматичний стиль, Бетховен незмінно зберігав класицистську строгість форми. Він довів до досконалості логіку тематичного та тонального розвитку, цілісність форми і строгу архітектоніку, притаманні класицистській сонаті та симфонії. Для стилю зрілого Бетховена характерні героїчні теми, побудовані на акордовій тризвучній мелодії, притаманній німецьким народним пісням. Разом із тим героїчні, фанфарно-маршові звороти зближують їх з піснями та гімнами Французької революції.

Часто Бетховенські теми дуже прості за мелодико-інтонаційним змістом, але й при цьому не втрачають невичерпний інтерес до себе. Бетховен своєю музичною мовою в творах умів вразити не тільки багатством, але й простотою. Хоча за простотою ховалось безліч різних елементів. На творчість Бетховена неабияк вплинула поезія Гете. Композитор написав ряд

пісень на любовно-ліричні вірші поета, музику до драми «Еґмонт», а також задумав покласти на музику створену в той час першу частину «Фауста».

Бетховен (1820 рік)

Погіршувалось життя композитора разом із погіршенням слуху. Він не міг вільно спілкуватися з людьми, ускладнювалась його вихованська діяльність. У той час цікавість до серйозної, класичної музики різко зменшилася. Видавці навіть перестали публікувати сонати та симфонії, обмежуючись танцювальними п'єсами, перекладами популярних опер. На оперній сцені процвітали модні чужоземні новачки; процвітало салонне мистецтво... І саме в той час слава Бетховена почала гаснути.

Бетховен, будучи відданим своїм революційним переконанням, часто в розмовах з друзями засуджував політику. І тільки світова слава вберегла композитора від арешту. Саме в роки кризи життя Бетховена його мистецтво стало надбанням широкої аудиторії, завоювавши народну любов. Після певної перерви у творчості в музиці Бетховена з'являється новий стиль, який відобразився в п'яти останніх фортепіанних сонатах, двох сонатах для віолончелі, фузі для струнного квінтету, «33 варіаціїх на вальс Діабеллі», Дев'ятій симфонії, «Урочистій месі», п'ятох квартетах. Глибина думки, рішуче, сміливе новаторство, характерні для всієї творчості Бетховена. Думка про Дев'яту симфонію зародилася ще в роки кризи, але за реалізацію композитор взявся лише у 1822 р.

У пізній творчості Бетховена найбільше виділяється тяга до філософсько-піднятого відображення дійсності, поглибленого мислення. Це завжди було характерно для Бетховена. Новизною в пізній творчості Бетховена є «вальсова» тема. Разом із тим у музиці, побудованій на народно-жанрових і пісенних темах, Бетховен звертається до варіаційних прийомів розвитку. У цей період композитора як ніколи приваблювала хорова музика. Він створив хоролий фінал у Дев'ятій симфонії, «Урочисту месу» і залишив величезну кількість нарисів до хороших творів, яким так і не довелось вийти у світ.

Творчі замисли Бетховена народжувались безперервно. Мріяв написати «Реквієм» і музику до «Фауста», створити нову шкалу фортепіанної гри. Маючи за плечима безмежну кількість творів, Бетховен до останнього моменту свого життя почувався так, ніби не написав ще ні однієї ноти. Фортепіанна соната була для Бетховена найбільшою формою вираження його думок і почуттів, його головних художніх напрямів. Композитор на фортепіано імпровізував найчастіше в сонатній формі. У цих імпровізаціях зароджувались образи його майбутніх шедеврів. Кожна Бетховенська соната – завершення художнього твору; всі разом вони утворюють скарб класичної думки у музиці.

Всі сонати Бетховена відрізняються одна від одної. Деколи композитор не дотримується традиційних тональних співвідношень. І завжди сонатний цикл виходить цілісним організмом, у якому всі частини і теми об'єднуються між собою глибокими, часто прихованими від зовнішнього слуху внутрішніми зв'язками.

Могила Бетховена

Вокальна лірика займає у творчому спадку Бетховена набагато менш помітне місце, ніж великі інструментальні та вокально-драматичні жанри. Він створив біля 80 пісень, 20 канонів, ряд арій і ансамблів.

УВАГА, ПЕРЕДПЛАТА!

УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА В ШКОЛАХ УКРАЇНИ

Науково-методичний
та літературно-мистецький журнал

У різноманітних рубриках журналу друкуються матеріали з питань методики навчання української мови і літератури, мовознавства та естетичного виховання шкільної молоді, пропонуються розробки уроків, коментарі та статті провідних науковців, офіційні матеріали МОН України, сценарії позакласних заходів.

ВИХОДИТЬ 12 РАЗІВ НА РІК

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС 68838

